

УДК 811.111'367.625'37-112

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/35-1-28>**Наталія ГОЛОВАЦЬКА,***orcid.org/0000-0002-2051-9454*

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри іноземних мов для гуманітарних факультетів
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
(Чернівці, Україна) *natahol68@gmail.com***СЕМАНТИЧНА ВЗАЄМОДІЯ СЕНСОРНИХ ДІЄСЛІВ**

У роботі досліджуються лексико-семантичні поля, групи й ряди сенсорних дієслів англійської мови, виокремлюються їхні ядра й периферії, встановлюються мікро- й макроінтегральні зв'язки між лексемами лексико-семантичних полів, лексико-семантичних груп і лексико-семантичних рядів англійських сенсорних дієслів та особливості їх взаємодії. Мета дослідження – виокремити лексико-семантичні особливості п'яти основних сенсорних дієслів “to see”, “to hear”, “to touch”, “to smell”, “to taste” і структурувати їхні лексико-семантичні поля, групи й лексико-семантичні ряди, окреслити ядра й периферії п'яти лексико-семантичних полів основних сенсорних дієслів, встановити макро- й мікроінтегральні зв'язки між лексемами їхніх полів. Об'єктом дослідження є лексеми п'яти лексико-семантичних полів сенсорних дієслів. Предметом дослідження виступають системні зв'язки сенсорних дієслів у структурі поля. Для виокремлення лексико-семантичних груп і лексико-семантичних рядів сенсорних дієслів “to see”, “to hear”, “to touch”, “to smell”, “to taste”, уточнення та порівняння їх дефініцій були використані тлумачні словники й тезауруси англійської мови. Для досягнення мети в дослідженні були використані методи дефініційного, компонентного, порівняльного, зіставного й кількісного аналізів. Установлена певна закономірність частоти вживання лексичних одиниць та їхньої кількості в кожній лексико-семантичній групі сенсорних дієслів: зі збільшенням частоти вживання сенсорних лексичних одиниць кількість лексем лексико-семантичної групи поступово зменшується та, навпаки, зі зменшенням частоти вживання зростає кількість лексем лексико-семантичної групи, що утворюють ту чи іншу лексико-семантичну групу. Така закономірність частоти вживання лексичних одиниць та їхньої кількості виведена для кожної лексико-семантичної групи сенсорних дієслів. Проведене дослідження дало можливість встановити, що лексико-семантичні поля, групи й ряди англійських сенсорних дієслів є відкритими, неізолюваними підсистемами та їхні лексеми взаємодіють одна з одною, тобто їм властива інтегрованість.

Ключові слова: сенсорні дієслова, лексико-семантичне поле, група, ряд, інтегральна семантична диференційна ознака, лексеми.

Nataliia HOLOVATSKA,*orcid.org/0000-0002-2051-9454*

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of Foreign Languages for the Humanities

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

(Chernivtsi, Ukraine) *natahol68@gmail.com***SENSORIAL VERBS SEMANTIC INTERACTION**

The paper studies lexical-semantic fields, groups and rows of sensorial verbs of the English language, differentiates their nuclei and peripheries, establishes micro and macro integral connections between lexemes of their lexical-semantic fields, lexical-semantic groups and lexical-semantic rows of English sensorial verbs and features of their interaction. The objective of the research is to single out the lexical-semantic features of the five main sensorial verbs “to see”, “to hear”, “to touch”, “to smell”, “to taste” and to structure their lexical-semantic fields, groups and lexical-semantic rows, to single out the nuclei and peripheries of the five lexical-semantic fields of the main sensorial verbs, to establish macro- and microintegral connections between the lexemes of their fields. The object of the study is the lexemes of five lexical-semantic fields of sensorial verbs. The subject of the research is the system connections of sensorial verbs in the field structure. English dictionaries and thesauri were used to elicit and structure lexical-semantic groups and lexical-semantic rows of sensorial verbs “to see”, “to hear”, “to touch”, “to smell”, “to taste”, to clarify and compare their definitions. To achieve the goal, the methods of definitional, componential, comparative, contrasting – quantitative analysis were used in the study. It is deduced some regularity between the frequency of use of the lexemes and their amount in each lexical-semantic group of the sensorial verbs: with the increasing frequency of use of sensory lexical units the number of lexemes of lexical-semantic group gradually decreases, and, contrariwise, with the decrease of their frequency of use, the number of sensorial lexemes that form one or another sensorial lexical-semantic group increases. Such a pattern of frequency of use of lexical units and their number is defined for each lexical-semantic group of sensorial verbs.

The study made it possible to establish that the lexical-semantic fields, groups and rows of English sensorial verbs are open, non-isolated subsystems and their lexemes interact with each other, i.e. they are characterized by integration.

Key words: sensorial verbs, lexical-semantic field, lexical-semantic group, lexical-semantic row, integral semantic differential feature, lexemes.

Постановка проблеми. Сенсорна лексика (далі – СЛ), яка є невіддільною частиною словника англійської мови, відіграє важливу роль у створенні діалектично-цілісної, повної та завершеної картини сприйняття навколишнього світу. Вона являє собою прошарок лексики, що виокремлюється в специфіковані лексико-семантичні ряди, групи, поля, які межують одне з одним, утворюючи цілісні, узагальнені лексико-семантичні поля та, відповідно, формують структуру словникового запасу мови.

Аналіз досліджень. Дослідження окремо взятого пласта СЛ (наприклад, номінація запахів, граматичні образи чуттєвого сприйняття, візуальне сприйняття, СЛ як засіб створення художніх образів) містяться в таких роботах (Волошина, 1994: 3; Пермінова, 2003: 5; Усонієне, 2001: 163; Усонієне, 2002: 147; Дік і Генгевельд, 1991: 23; Грабський, 1996: 12). Ці роботи мають вузький спектр дослідження та не дають чіткої класифікації системи сенсоризмів. Тому темою роботи є класифікація сенсорних дієслів (далі – СД), котрі є вагомою складовою частиною СЛ англійської мови. Разом вони утворюють окрему підсистему в структурі англійського словника, де за допомогою лінгвокогнітивного аналізу виокремлена ключова концептосфера «відчуття», котра містить у собі п'ять категорій чуттєвого сприйняття. Кожна із цих категорій представлена в словнику своїм лексико-семантичним полем (далі – ЛСП).

Метою нашого дослідження є виокремлення лексико-семантичних особливостей СД для подальшої побудови лексико-семантичних груп (далі – ЛСГ) і лексико-семантичних рядів (далі – ЛСР), ядра й периферії п'яти лексико-семантичних полів СД, встановлення макро- й мікроінтегральних зв'язків між лексемами ЛСП. Об'єктом дослідження слугували лексеми ЛСП сенсорних дієслів. Предметом дослідження є системні зв'язки СД у структурі поля. Для виокремлення ЛСГ і ЛСР сенсорних дієслів “to see”, “to hear”, “to touch”, “to smell”, “to taste”, уточнення та порівняння їх дефініцій були використані тлумачні словники й тезауруси англійської мови. Для досягнення мети в дослідженні були використані методи дефініційного, компонентного, порівняльного, зіставного й кількісного аналізів.

Виклад основного матеріалу. Будь-яку інформацію, досвід, знання людина здобуває за допо-

могою п'яти когнітивних, властивих їй, органів чуття. Відповідно до п'яти категорій чуттєвого сприйняття лексико-семантичне поле СД поділяється на п'ять мікрополів: 1. ЛСП “to see” (сприйняття зором); 2. ЛСП “to hear” (сприйняття слухом); 3. ЛСП “to smell” (сприйняття нюхом); 4. ЛСП “to taste” (сприйняття смаком); 5. ЛСП “to touch” (сприйняття дотиком).

Методом дефініційного й кількісного аналізів, проведених на основі тлумачних словників і тезаурусів, встановлено, що: ЛСП дієслова “to see” представлено в словникових статтях найбільшою кількістю лексем – 106; ЛСП “to touch” становить 51 лексема; 34 лексеми входять у ЛСП дієслова “to hear”; 24 лексеми – в ЛСП “to taste” і найменша кількість лексем у ЛСП “to smell” – 22.

Компонентний аналіз смислового змісту лексичних одиниць передбачає те, що кожне слово за своїм значенням відрізняється від будь-якого іншого хоча б за однією із семантичних ознак, котрі називаються диференційними ознаками (далі – ДО). ДО допомагають виокремлювати значення одного слова від значення іншого в межах певної сукупності. Таким чином, за допомогою компонентного аналізу й аналізу за ДО ми встановили, що ЛСП сенсорного дієслова “to see” поділяється на 6 ЛСР за фізичною, об'єктною, цілі, манери, абстрактно-уявною, емоційною ДО (Kalbotyга, 2002).

Під час порівняння всієї сукупності слів семантичного ряду й слів, котрі не входять у семантичний ряд, але які складають із ними самостійну семантичну структуру (назвемо її лексико-семантичною підгрупою (далі – ЛСПГ)), виокремлюються інтегральні семантичні диференційні ознаки (далі – ІСДО). Так, однією з ІСДО ЛСП “to see” є ознака фігуративності, часто з посиланням на метафоричний спосіб вираження, яка дозволяє об'єднати лексеми різних ЛСР СД “to see” в ЛСПГ 1 “to perceive” (mentally an immaterial object, a quality, etc.); “to apprehend” (by thought a truth, the answer to a question), “to recognize” (the force of a demonstration), “to foresee” (an event, trend, etc.); “to understand” (a person). ІСДО способу дії об'єднує лексеми ЛСП “to see” в ЛСПГ 2 із семами “to envisage” (дивитися прямо в лице небезпечі, фактам), “to face” (дивитися прямо в очі, лице), “to encounter” (несподівано зустрітися, зіткнутися), “to confront” (зіткнутися лицем до лица), “to meet” (бачитися, зустрічатися поглядами). За

інтегральною семантичною диференційною ознакою наміру лексеми різних ЛСР дієслова “to see” утворюють ЛСПГ3 із семами “to look at” (подивитися, в чому справа, перевірити), “to contemplate” (оглядати, роздивлятися, споглядати), “to view” (оглядати), “to observe” (спостерігати, звертати увагу, стежити), “to examine” (розглядати з наміром вивчення), “to visit” (оглядати місце, багаж), “to attend” (відвідувати виставу, виставку).

За частотою вживання в словниках лексем ЛСП “to see” методом компонентного аналізу було виокремлено 6 ЛСГ (Kalbotyга, 2002). Компонентний і кількісний аналізи показали, що ядро ЛСП СД “see” становлять лексичні одиниці ЛСГ1, 2, а лексеми ЛСГ5, 6 належать до периферії.

ЛСП сенсорного дієслова “to touch”, друге за кількістю наявних у ньому лексем, поділяється на 8 ЛСР за такими ДО. За фізичною ДО (торкнутися рукою, пальцем або іншою частиною тіла) утворюється ЛСП1 із лексемами “to finger” (торкатися пальцями), “to thumb” (переглядати, листаючи), “to palm” (доторкатися долонею), “to palpate” (пальпувати), “to paw” (чіпати лапою), “to elbow” (штовхатися ліктями), “to feel” (мацати, чіпати, доторкатися), “to perceive” (ощупати, відчувати на дотик). Об’єктна ДО (доторкатися якимось предметом) утворює ЛСП2, котрий містить лексеми “to rub” (втирати, натирати чимось), “to probe” (намацувати, зондувати), “to explore” (досліджувати, зондувати рану чимось), “to knead” (масажувати, розтирати чимось), “to press up” (натискати), “to massage” (робити масаж). ЛСП3 за ДО манери (яким чином виконується дія) містить лексеми “to handle” (перебирати руками, вертати в руках), “to manipulate” (вміло здійснювати ручне управління), “to twiddle” (вертати, крутити, граючись), “to pat” (поплескувати, тьопати), “to tap” (постукувати, плескати), “to strike” (бити), “to hit” (ударитися), “to swat” (бити сильним ударом), “to whack” (ударити, завдавати дзвінкого удару), “to dab” (завдавати удару гострого типу, тьопати, злегка торкаючись). За ДО емоційності (вираження певних почуттів) ЛСП4 містить лексеми “to brush” (пестити, легко торкатися, подрятатися), “to stroke” (гладити, пестити), “to caress” (гладити, пестити), “to fondle” (пестити), “to pet” (балувати, пестити, обійматися, цілуватися), “to graze” (легко торкатися, подрятатися, натерти шкіру), “to experience” (відчувати, переживати). ДО межування об’єднує лексеми “to border on” (межувати, знаходитися поруч), “to neighbour” (межувати, знаходитися у самого краю, жити по сусідству), “to adjoin” (прилягати, примикати, бути сусідами), “to verge on” (межувати, знаходитися поруч), “to abut on” (при-

микати, межувати) в ЛСП5. У ЛСП6 входять лексеми, котрі об’єднуються за ДО збудження. Це “to affect” (хвилювати, зачіпати), “to arouse” (викликати, збуджувати почуття, пристрасті, енергію), “to stir” (хвилювати, збуджувати почуття), “to excite” (викликати, пробуджувати якісь почуття; стимулювати діяльність живого організму), “to quicken” (збуджувати, надихати, стимулювати), “to stimulate” (стимулювати, посилювати діяльність організму). За ДО дослідження або цілі в ЛСП7 входять семи “to inspect” (проводити огляд, обслідувати), “to scrutinize” (ретельно досліджувати), “to examine” (досліджувати, вивчати), “to investigate” (досліджувати, розслідувати). ЛСП8 за ДО зіткнення (з кимось або із чимось стикатися) охоплює лексеми “to crash into” (наскочити на щось із тріском, врізатися), “to collide with” (стикатися), “to impinge upon” (стикатися, ударитися), “to come into” (приходити в зіткнення, вступати у зв’язок).

За ІСДО причинно-наслідкової, внутрішнього стану, досвіду, контакту лексеми різних ЛСР ЛСП “to touch” утворюють 4 окремі лексико-семантичні підгрупи. ЛСПГ1 (ІСДО внутрішнього стану) містить лексеми четвертого й шостого ЛСР. ЛСПГ2 за ІСДО досвіду або інформації об’єднує лексеми з другого й сьомого ЛСР. ЛСПГ3 за причинно-наслідковою ІСДО утворюють лексеми з першого, другого, шостого й восьмого ЛСР. ЛСПГ4 (ІСДО контакту) об’єднує найбільшу кількість лексем з усіх ЛСР, в тому числі й слова “to meet” (стикатися, входити в контакт), “to contact” (стикатися, торкатися).

Дефініційний, компонентний і кількісний аналізи показали, що за великою частотою вживання лексичних одиниць ЛСП “touch” в словниках (“to feel”, “to handle”, “to stroke”, “to strike”, “to contact”, “to border on”, “to verge on”, “to affect”, “to perceive”, “to experience”, “to explore”, “to press up”), вони становлять ядро ЛСП сенсорного дієслова “to touch”. Периферію складають найвіддаленіші лексеми “to massage”, “to rub”, “to swat”, “to whack” та інші. Разом вони утворюють 4 ЛСГ: ЛСГ1 (частота вживання в словникових статтях – 4 рази): “to handle”, “to equal”, “to strike”, “to contact”, “to affect”, “to come into”; ЛСГ2 (частота вживання – 3 рази): “to feel”, “to stroke”, “to border on”, “to explore”, “to press up”, “to verge on”, “to perceive”, “to experience”; ЛСГ3 (частота вживання лексем – 2 рази): “to finger”, “to thumb”, “to palm”, “to caress”, “to pet”, “to tap”, “to hit”, “to smack”, “to meet”, “to adjoin”, “to graze”, “to arouse”. ЛСГ4 (частота вживання – 1 раз): “to manipulate”, “to twiddle”, “to palpate”, “to examine”, “to investigate”,

“to paw”, “to massage”, “to knead”, “to rub”, “to pat”, “to elbow”, “to swat”, “to whack”, “to neighbour”, “to crash into”, “to collide with”, “to impinge upon”, “to dab”, “to probe”, “to brush” та інші.

Розглянемо ЛСП СД “to hear”, котре містить в собі 34 лексичні одиниці. За допомогою вище згаданих методів виокремлені лексеми, котрі входять до ядра ЛСП “hear” і найчастіше вживаються в словникових дефініціях як найбільш притаманні лексичні одиниці семантиці слова “to hear” – лексеми “to listen to”, “to be informed of”, “to perceive”. До периферії належать лексеми “to catch”, “to comprehend”, “to determine”, “to ascertain”, “to learn”, “to examine”, “to find out” та інші. ЛСП “to hear” містить 6 ЛСР:

1. ЛСР1 за фізичною ДО (слухати, сприймати за допомогою органу слуху) охоплює семи “to perceive” (сприймати, розуміти), “to listen to” (слухати, вислуховувати), “to attend” (бути уважним, прислухатися до чогось, відвідувати лекції, збори й інше), “to hark” (слухати), “to harken” (слухати, вислуховувати).

2. ЛСР2 за об’єктною ДО (слухати з допомогою якогось предмету) містить лексеми “to auscultate” (вислуховувати хворого), “to sound” (вислуховувати, вистукувати хворого), “to listen in” (підслухувати розмову телефоном).

3. ЛСР3 за ДО манери з лексемами “to strain one’s ears” (напружувати слух), “to keep one’s ears open” (прислухатися, нагострити вуха, насторожитися), “to heed” (брати до уваги), “to notice” (надавати увагу, звертаючись чемно), “to consider” (брати до уваги).

4. ЛСР4 за ДО розслідування (розслідувати, вислуховуючи когось) “to try” (проводити розслідування, вияснити обставини справи), “to examine” (вислуховувати, оглядати, досліджувати), “to investigate” (розслідувати, добувати свідчення), “to inquire into” (з’ясовувати, розслідувати), “to question” (допитувати, випитувати), “to ascertain” (вияснити, встановлювати), “to determine” (встановлювати, розслідуючи щось), “to find out” (вияснити, розкрити), “to detect” (розслідувати злочин), “to judge” (слухати справу, судити, виносити вирок).

5. ЛСР5 за ДО отримання інформації “to be informed” (бути проінформованим, обізнаним), “to receive information” (отримати інформацію), “to obtain news” (отримувати інформацію), “to learn” (дізнаватися), “to get information” (отримати інформацію, новини), “to notice” (попереджувати, повідомляти).

6. ЛСР6 за ДО уяви (зрозуміти з того, що чуєш) “to observe” (зрозуміти, осягнути), “to apprehend”

(розуміти, осягати), “to catch” (ловити, уловлювати слова, значення та інше), “to understand” (розуміти, осягати, осмислювати), “to comprehend” (осмислювати, міркувати).

Між лексемами ЛСР сенсорного дієслова “to hear” також існує інтегральний зв’язок, котрий об’єднує лексичні одиниці у дві ЛСПГ. У першу ЛСПГ за ІСДО цілі входять лексеми з другого, четвертого й п’ятого ЛСР. ЛСПГ2 утворюють лексеми з третього й четвертого ЛСР. Відповідно до частоти вживання в словниках лексеми ЛСП СД “to hear” утворюють 6 лексико-семантичних груп: ЛСГ1 і ЛСГ2 містять лексичні одиниці із частотою вживання 6 або 5 разів (“to listen to”, “to perceive”, “to be informed of”); ЛСГ3 і ЛСГ4 – із лексемами, котрі вживаються 4 або 3 рази (“to receive”, “to try”, “to consider”, “to judge”); у ЛСГ5 входять лексичні одиниці з частотністю вживання 2 рази (“to apprehend”, “to attend”, “to get”, “to understand”, “to find out”, “to notice”, “to observe”, “to be made aware of”); ЛСГ6 містить найбільшу кількість сем, котрі зустрічаються лише один раз (“to examine”, “to investigate”, “to inquire into”, “to question”, “to ascertain”, “to determine” та інші).

У ЛСП сенсорного дієслова “to smell” входять 22 лексичні одиниці й утворюють 5 ЛСГ, а також 4 ЛСР. За ознакою частотності вживання в словниках виокремлено такі ЛСГ: ЛСГ1 і ЛСГ2 із частотністю вживання 6 і 4 рази містять лексеми “to sniff”, “to detect”, “to nose”, “to perceive”, “to sense”; ЛСГ3 і ЛСГ4 (частота вживання лексем – 3–2 рази) містять лексеми “to scent”, “to suspect”, “to stink”, “to breathe in”, “to intuit”, “to smack”; у ЛСГ5 входить вся решта лексичних одиниць ЛСП “to smell” із частотою вживання 1 раз. Це “to snuff”, “to whiff”, “to inhale”, “to discern”, “to feel”, “to reek”, “to sniffle”, “to snuffle”, “to funk”, “to stench”, “to assault the nostrils”. Відповідно, лексеми першої та другої групи становлять ядро ЛСП “to smell”, а четвертої групи – його периферію. За різними диференційними ознаками лексеми ЛСП “to smell” виокремлені в чотири ЛСР. За фізичною ДО (нюхати за допомогою ольфакторного органу чуття) утворюється ЛСР1 з семами “to nose” (нюхати, відчувати запах), “to scent” (нюхати, вдихати запах), “to perceive” (сприймати, відчувати нюховим органом), “to sense” (відчувати нюховим органом чуття), “to discern” (розпізнавати ольфакторно), “to detect” (виявляти ольфакторно). ЛСР2 містить лексеми, виокремлені за ДО манери (нюхати певним чином) “to snuff” (обнюхувати), “to whiff” (принюхуватися), “to inhale” (вдихати, затягуючи), “to breathe in” (вдихати), “to sniff” (сопіти, принюхуватися, обнюхувати),

“to sniffle” (сопіти, хлюпаючи носом), “to snuffle” (вдихати, посопуючи). ДО оцінки (нюхати, оцінюючи запах) об’єднує лексеми “to reek” (смердіти, попахувати дурним), “to funk” (смердіти), “to stench” (видавати сморід), “to stink” (смердіти), “to smack” (пахнути) в ЛСР3. За ДО інтуїції (відчувати, осягати ольфакторним органом чуття інтуїтивно) ЛСР4 містить семи “to feel” (чути запах), “to sense” (розпізнавати, відчувати), “to suspect” (припускати), “to intuit” (осягати інтуїтивно). Інтегральна семантична ознака фігуративності виокремлює лексеми лексико-семантичних рядів у ЛСПГ із семами “to breathe in” (вдихати енергію, сили), “to snuff” (винюхувати злочин), “to detect” (досліджувати, розслідувати за допомогою нюху).

Лексико-семантичне поле СД “to taste” містить 24 лексеми, котрі за трьома диференційними ознаками утворюють 3 ЛСР. До першого ЛСР належать семи, котрі мають фізичну ДО (пробувати, смакувати ротом): “to smack” (сприймати на смак), “to drink” (пити), “to eat” (їсти), “to perceive” (сприймати), “partake” (випити, з’їсти). ДО манери (яким чином сприймають їжу) виокремлює ЛСР2 із семами “to degust” (дегустувати), “to sample” (пробувати на смак, дегустувати), “to sip” (пити маленькими ковтками, присьорбувати), “to nibble at” (їсти маленькими шматочками), “to relish” (мати приємний присмак), “to savour” (мати особливий присмак, запах). У ЛСР3 за ДО оцінки (розпізнавати за допомогою смаку) входять лексеми “to distinguish” (розрізнати), “to differentiate” (проводити розрізнення, розрізнати), “to discern” (розпізнати за допомогою органів чуття), “to feel” (мати гіркий, солодкий, кислий смак), “to assay” (оцінювати, аналізувати), “to discriminate” (розрізнати, виділяти). За інтегральною семантичною ознакою цілі (смакувати з якоюсь метою) деякі лексеми з першого, другого й третього ЛСР виокремлюються в ЛСПГ1: “to smack”, “to drink”, “to eat”, “to degust”, “to sample”, “to sip”, “to nibble at”, “partake”, “to distinguish”, “to differentiate”, “to assay”, “to discriminate”. За ІСДО досвіду (сприймати на смак, отримуючи певну інформацію, знання) лексеми “to try”, “to experience”, “to perceive”, “to smack”, “to distinguish”, “to differentiate”, “to assay”, “to discriminate” утворюють ЛСПГ2. За допомогою компонентного аналізу й методу дефініцій виокремлено чотири лексико-семантичні групи ЛСП “to taste”. ЛСГ1 складають лексеми “to eat”, “to drink”, “to experience”, котрі зустрічалися в описі СД “to taste” у всіх досліджуваних словниках (частота вживання – 6 разів). У ЛСГ2 входять лексеми із частотністю 3 рази: “to degust”, “to sample”, “to try”, “to perceive”, “to distinguish”.

ЛСГ3 містить лексеми із частотою вживання 2 рази: “to savour”, “to flavour”, “to relish”, “to feel”, “to differentiate”, “to discern”, “to partake of”. ЛСГ4 містить усю решту лексичних одиниць, котрі в описах СД “to taste” використовувалися в одному словнику: “to smack”, “to assay”, “to discriminate”, “to participate in”, “to undergo”, “to come up against”, “to encounter”, “to meet”, “to sip”, “to nibble at”. Лексичні одиниці першої лексико-семантичної групи становлять ядро ЛСП “to taste”, а четвертої групи – утворюють його периферію.

Методом компонентного й кількісного аналізів встановлена певна закономірність частоти вживання лексичних одиниць та їх кількості в кожній ЛСГ: зі збільшенням частоти вживання лексичних одиниць об’єм (або кількість лексем) ЛСГ поступово зменшується та, навпаки, зі зменшенням частоти вживання зростає кількість лексем, що складають ту чи іншу ЛСГ. Ця закономірність продемонстрована в нижче наведеній таблиці.

Таблиця 1

Співвідношення кількості лексем та їх частоти вживання

СД	№ групи	частотність вживання (кількість разів)	кількість слів
see	1	6	5
	2	5	7
	3	4	8
	4	3	8
	5	2	11
	6	1	67
touch	1	4	6
	2	3	8
	3	2	12
	4	1	26
hear	1	6	1
	2	5	2
	3	4	2
	4	3	2
	5	2	8
	6	1	19
taste	1	6	3
	2	3	4
	3	2	9
	4	1	10
smell	1	6	2
	2	4	3
	3	3	3
	4	2	3
	5	1	11

Ця закономірність стосується всіх п’яти ЛСП і свідчить про те, що лексичні одиниці ЛСГ1, ЛСГ2

становлять ядро ЛСП сенсорних дієслів та є інваріантами такої ЛСГ. Відповідно, лексеми останніх п'ятої або шостої ЛСГ належать до периферійних.

За допомогою різних методів аналізу семантики СД були виокремлені підсистеми «зорове сприйняття», «сприйняття слухом», «сприйняття нюхом», «сприйняття смаком», «сприйняття дотиком» і чітко окреслені ЛСП, ЛСГ, ЛСПГ і ЛСР сенсорних дієслів; виділені лексеми, що складають ядро й периферію досліджуваних СД, і компоненти або семи, котрі поділяють лексичні одиниці полів СД за певними ДО.

Висновки. Отже, аналіз лексико-семантичних полів сенсорних дієслів і зв'язків між їхніми компонентами дав можливість встановити, що лексеми, які їх утворюють, притаманні не лише

одному ЛСП, а двом і більше полям, і належать до макроінтегральних сем. Мікроінтегральні семи утворюють інтегральні зв'язки на рівні ЛСГ, ЛСПГ і ЛСР. Усіх їх вирізняє те, що вони несуть більш узагальнене семантичне значення в характеристиці ЛСП п'яти сенсорних дієслів. Лексеми, котрі належать лише до одного ЛСП, ізольовані. Усі лексеми ЛСП сенсорних дієслів є ієрархічними й, будучи співвіднесеними з конкретним об'єктом чи явищем, автоматично входять до ієрархії лексико-семантичних утворень та імпліцитно містять усі ознаки вищих ступенів ієрархії. Цей факт свідчить про те, що ЛСП сенсорних дієслів не є закритими ізольованими системами. Лексеми, котрі утворюють їх ядро, становлять ядро макроконцептосфери ЛСП відчуття.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Волошина О. В. Роль сенсорної лексики у створенні художньої образності : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Київ, 1994. 23 с.
2. Пермінова А. В. Відтворення англійської лексики в українських віршових перекладах : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Київ, 2003. 20 с.
3. Dik S. C., Hengeveld K. The hierarchical structure of the clause and the typology of perception-verb complements. *Linguistics*. 1991. № 29. P. 231–259. DOI: <https://doi.org/10.1515/ling.1991.29.2.231>.
4. Grabski M. Classifying Verbs of Perception. An Exercise in “Classification-Based Phrase Structure Grammar”. Technical University of Berlin. Dept. of Computer Science : Report KIT. 1996. 129 p.
5. Usonienė Aurelija On Direct. Indirect Perception with Verbs of Seeing and Seeming in English and Lithuanian. *Working Papers*. Lund : Lund University, Dept of Linguistics, 2001. № 48. P. 163–181. URL: <http://www.ling.lu.se/disseminations/pdf/48/Usoniene.pdf> (Last accessed: 05.02.2021).
6. Usonienė Aurelija Types of Epistemic Qualification with Verbs of Perception. *Kalbotyra*. 2002. № 52 (3). P. 47–154. URL: <https://www.lituanistika.lt/content/15390> (Last accessed: 05.02.2021).

REFERENCES

1. Voloshyna O. V. Rol sensornoyi leksyky u stvorenni hudozhnyoyi obraznosti [The role of sensorial vocabulary in the allegory formation]: abstract of a thesis for the PhD degree in philology: 10.02.04. Kyiv, 1994. 23 p. [in Ukrainian].
2. Perminova A. V. Vidtvorennia angliyskoi leksyky v ukrayinskykh virshovykh perekkladakh [Reproduction of the English vocabulary in Ukrainian poetic translations]: abstract of a thesis for the PhD degree in philology: 10.02.04. Kyiv, 2003. 20 p. [in Ukrainian].
3. Dik S. C., Hengeveld K. The hierarchical structure of the clause and the typology of perception-verb complements. *Linguistics*. 1991. № 29. P. 231–259. DOI: <https://doi.org/10.1515/ling.1991.29.2.231>.
4. Grabski M. Classifying Verbs of Perception. An Exercise in “Classification-Based Phrase Structure Grammar”. Technical University of Berlin. Dept. of Computer Science: Report KIT. 1996. 129 p.
5. Usonienė Aurelija On Direct/Indirect Perception with Verbs of Seeing and Seeming in English and Lithuanian. *Working Papers*. Lund.: Lund University, Dept of Linguistics. 2001. № 48. P. 163–181. URL: <http://www.ling.lu.se/disseminations/pdf/48/Usoniene.pdf> (Last accessed: 05.02.2021).
6. Usonienė Aurelija Types of Epistemic Qualification with Verbs of Perception. *Kalbotyra*. 2002. № 52 (3). P. 147–154. URL: <https://www.lituanistika.lt/content/15390> (Last accessed: 05.02.2021).